

REMISSYTTRANDE

2025-06-03

Dnr: 0141/25

Er referens: U2025/00722

Remissyttrande över En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande på remiss och vill lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Brå ställer sig positiva till förslagen i betänkandet och bedömer att de stärker socionomernas förmåga att möta de komplexa utmaningar som präglar det sociala arbetet, inklusive det brottsförebyggande uppdraget. Förslagen är väl anpassade till intentionerna i den föreslagna nya socialtjänstlagen och stärker möjligheterna till ett mer flexibelt, samverkande och kunskapsbaserat arbete – med fokus på att förebygga, förhindra och motverka kriminalitet i bred bemärkelse.

Förslagen har betydelse för samhällets samlade förmåga att möta sociala problem i tid, inte minst genom det brottsförebyggande arbetet – både i dess breda och mer specifika form.

Samverkan och ledarskap som kärnkompetenser

Brå tillstyrker förslaget om ändring i examensordningen gällande *Aktuella samhällsutmaningar* och *Arbetssätt och samverkan*.

Brå instämmer i utredningens resonemang om att kommande socionomer kommer att behöva hantera och förhålla sig till de samhällsutmaningar vi befinner oss i. För att kunna hantera komplexa problem som inrymmer olika slags samhällsutmaningar och därmed förväntas socionomer besitta kompetens kring både lagarbete, samverkan och ledarskap. För att kunna samverka med hälso- och sjukvård, polis, skola, civilsamhälle och arbetsliv, är denna kompetens central. Tvärprofessionell samverkan är avgörande för ett effektivt brottsförebyggande arbete.

Stöd för en mer likvärdig och praktikinära utbildning

Brå tillstyrker förslaget om en obligatorisk verksamhetsförlagd utbildning (VFU) om minst 30 högskolepoäng. VFU:n är central för att utveckla kommunikationsförmåga, empati, tillitsbyggande och relationsskapande färdigheter. Den ger en solid, praktisk grund som är avgörande för att socionomer ska kunna hantera komplexa situationer och etiska dilemman i yrkeslivet. Den kan, rätt utformad, ge ett brottsförebyggande perspektiv och även ge insikt i verkliga arbetsmiljöer där otillåten påverkan (Brå 2025:4) och välfärdsbrottslighet (Brå 2022:1) utgör konkreta utmaningar.

Utredningen visar att det finns en bred enighet bland landets olika lärosäten om att programmet även i fortsättningen bör kännetecknas av bredd, helhetssyn, komplexitet och integrering av kunskaper, vilket är en beskrivning som Brå stödjer.

Brå anser att utbildningen behöver rusta socionomer att arbeta brottsförebyggande i bred bemärkelse, inte enbart med fokus på ungdomskriminalitet. Även om vissa grupper unga står för en oproportionerligt stor andel av brotten, har andelen unga som begår brott minskat sedan mitten av 1990-talet (Brå 2022:8, Brå 2024:3). Det är därför centralt att utbildningen exempelvis inkluderar kompetens för:

- Återfallsförebyggande arbete med vuxna,
- våld i nära relation och hedersrelaterad brottslighet samt
- välfärdsbrott och andra former av systemhotande brottslighet.

Dessa perspektiv behövs för att möta det ansvar som socialtjänsten och socionomer i praktiken bär i det brottsförebyggande arbetet.

Utbildningens längd

Brå stödjer förslaget om en fortsatt utredning kring en möjlig förlängning eller specialisering av socionomutbildningen. Eftersom specialiseringen inom ungdomsbrottslighet är begränsad idag, kan en förlängning, eller en specialisering vara en möjlig lösning, men konsekvenserna är svåra att bedöma. Därför är en utredning nödvändig för att undersöka hur förändringar kan genomföras.

Kunskapsbaserat och systematiskt arbetssätt

Brå tillstyrker utredningens förslag att examensmålen ska inkludera:

- Vetenskap och beprövad erfarenhet,
- vikten av systematisk uppföljning på individ och gruppnivå samt
- reflektion över det egna professionella handlandet.

Brå vill betona vikten av ett kunskapsbaserat arbetssätt i det sociala och brottsförebyggande arbetet, där vetenskap, beprövad erfarenhet och brukares kunskap vägs samman. För att uppnå ett långsiktigt och hållbart socialt arbete är det avgörande att blivande socionomer har god förståelse för sambandet mellan teori och praktik samt förmåga att systematiskt följa upp och utveckla metoder och arbetssätt.

Detta yttrande avges av ställföreträdande generaldirektör Björn Borschos efter föredragning av utredare Anders Bolund och enhetschef Karin Svanberg. Vid beredningen har även Anna Sundin Adolfsson deltagit.